

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО "АНГЕЛ КЪНЧЕВ"-
ГРАД РУСЕ, КВ. ОБРАЗЦОВ ЧИФЛИК

УТВЪРЖДАВАМ:

инж. Милена Досева-

директор на ПГСС "Ангел Кънчев"

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО

НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на дата 14.09.2022 год.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

ВОДЕЩИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ при изготвяне на училищната програма на ПГСС“Ангел Кънчев“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)
- План за 2016- 2017 г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2020)
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)
- План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на ученическите малцинства (2015 – 2020)
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020) и национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество /2010 – 2020 г./ и национална стратегия на р България за интегриране на ромите /2012 – 2020 г./;
- Целите и задачите на „десетилетие на ромското включване /2005 – 2015 г./; и конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- Закон за предучилищното и училищно образование; и наредба за приобщаващото образование;
- Закон за младежта,
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020 г.
- Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие

на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

РИСКОВЕ: Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлениято, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище, чрез:

- анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система,;
- идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище, чрез:

- повишаване участието и ангажираността на родителите;
- утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество;
- кариерно ориентиране и консултиране.

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище, чрез:

- създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я;
- завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение;
- участие на преждеременно напусналите училище в курсове за ограмотяване, допринасящи за социална интеграция и включване в пазара на труда;
- популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
- създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини
2. Социални причини;
3. Образователни причини;
4. Етнокултурни причини;
5. Институционални причини;
6. Причини, свързани със здравния статус;

✓ Социално-икономически причини:

- лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна);
- поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.).

✓ Образователните причини:

- затрудненията при усвояване на учебния материал;
- слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
- наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

- ✓ Етнокултурни причини:
 - по-ранното стъпване в брак;
 - страх на родителите поради опасност от откраждане;
 - по-ниска ценност на образованието.
- ✓ Психологически причини: -
 - Чувство за неуспех;
 - Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си - самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“, усещане за ограничен контрол върху събитията.
- ✓ Институционални причини.

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище
- ✓ Причини, свързани със здравния статус. В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на училищата за приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

ПГСС“Ангел Кънчев“ – Русе е училище, в което има сравнително малко отпаднали ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейности, които съпътстват целогодишната работа на училището показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на образователната институция в посока реализиране на дейности, залегнали в Стратегията ѝ за развитие, подчинени на принципите за:

 - всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

- публичност и прозрачност на цялостната политика - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики;
- обратна връзка с институции, родители, класни ръководители, ученици и учители;
- приемственост – чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;
- идентифициране на рисковите фактори – доклад анализи на класни ръководители.

Политиките и мерките, които ПГСС“Ангел Кънчев“ предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

Политики и мерки в ПГСС“Ангел Кънчев“, произтичащи от семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите, детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици; по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място.

Мерки: Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от ромски произход, децата със специални образователни потребности, както и изоставени от семейства, заминали в чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.

Мерки: Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството.

Мерки: Оказване на социална помощ – чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца от спонсори на закуски и обяд, както и получаване на социални стипендии.

4. Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през

деня, както и подготовката на детето за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване консултации в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители и мотивиране и приобщаване към училищната общност.

5. Чести конфликти между агресивни родители – побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.

Мерки: В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залагане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми; осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

✓ **Предприемане на УЧИЛИЩНИ ПОЛИТИКИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ МЕРКИ**, подчинени на областната и общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромската общност на община Русе /2012 – 2020/;

✓ **УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА** за преждевременно напусналите училище. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;

✓ **Координиране действията** на класните ръководители с тези на училищното ръководство;

✓ **КВАЛИФИКАЦИЯ** на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант:

- Провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците агресия и насилие в училище;

- Провеждане на обучения за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти.

- ✓ Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- ✓ Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;
- ✓ Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.

- ✓ Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
 - създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
 - насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
 - индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
 - участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
 - други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.
- ✓ Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище. Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и възпитателна ИНТЕРАКТИВНА СРЕДА – медиен център.
- ✓ Поставяне на ученика в АКТИВНА ПОЗИЦИЯ по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
- ✓ Превръщането на училището в ПРИЯТНО И ЖЕЛАНО МЯСТО за учениците чрез използване на ИНОВАТИВНИ педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;
- ✓ Извършване на ефективна ДИФЕРЕНЦИРАНА работа с учениците с намалена успеваемост;
- ✓ Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането;
- ✓ Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема- отговаря класния ръководител;
- ✓ Подготовка на учениците за продължаване на образованието - ПРОФЕСИОНАЛНО ОРИЕНТИРАНЕ на учениците, завършващи основно и средно образование, съобразно техните интереси и възможности.
 - Организиране на среща между учениците от 8 до 12 клас с експерти от регионалната служба по заетостта;
 - Осигуряване на професионално консултиране и ориентиране чрез привличане на експерти от ЦКО.
- ✓ Привеждане ДИСЦИПЛИНАТА на учениците в съответствие с новите обществени реалности.
- ✓ Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ОБРАЗОВАТЕЛНО-ВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности:
 - Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
 - Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
 - Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.

- ✓ ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ и работа с родителската общност „Училище за родители“:
 - Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните общественно-икономически условия.
 - Организиране на Дарителска кампания;
 - Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.
 - ✓ ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ – лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по:
 - Наркомания, алкохол, тютюнопушене;
 - Сексуално образование и предпазване от СПИН;
 - Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН/;
 - Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители формирането на личностни умения у учениците за адекватно СОЦИАЛНО ПОВЕДЕНИЕ в съвременните динамични общественно-икономически условия.
 - ✓ ИЗВЪНКЛАСНИ И ИЗВЪНУЧИЛИЩНИ ДЕЙНОСТИ – /виж сайт на училището/;
 - ✓ Активно участие на УЧЕНИЧЕСКИЯТ СЪВЕТ:
 - участие при планиране дейността на часа на класа - Лекции в час на класа „Деца помагат на деца“;
 - създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик;
 - Организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес;
 - тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене).
 - ✓ Спазване на КООРДИНАЦИОННИЯ МЕХАНИЗЪМ ЗА ДЕЦА В РИСК.
 - Включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм.
 - ✓ Формиране на екипи за разработване на дейностите по превенция от отпадане и залагането им в комплексната ПЛАНИРАЩА И ОТЧЕТНА ДОКУМЕНТАЦИЯ.
 - ✓
- Провеждат се и редица други дейности, довели в годините до утвърждаването на училището като институция която работи с грижа за всеки ученик!

Дата:14.09.2022 год.

Директор ПГСС“Ангел Кънчев“

/инж. Милена Досева/

Препоръката на Съвета на Европейския съюз от 28 юни 2011 г., засягаща политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище (2011/С 191/01), както и със стратегическата рамка на ЕС за сътрудничество в областта на образованието и обучението.

Съгласно тази препоръка 1 като „преждевременно напуснали училище“ се определят лицата между 18 и 24 години, завършили едва основно образование или по-ниска образователна степен, и които вече не участват в никаква форма на образование или обучение.

За целите на стратегията „отпадане от училище“ е отписването от училище на ученик до 18 годишна възраст преди завършване на последния гимназиален клас, ако лицето не е записано в друго училище.